

PROGRAMA
DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT
LIMBA ȘI LITERATURA CEHĂ

Notă de prezentare

Programa de definitivare în învățământ la limba și literatura cehă se adresează educatoarelor, învățătorilor și profesorilor care predau limba cehă, absolvenți ai liceelor pedagogice și ai învățământului superior de lungă durată. Programa este corelată cu curriculumul național și se înscrie pe coordonatele învățământului românesc. Această corelare se reflectă atât în formularea tematicii, cât și în cea a bibliografiei. Programa de față reprezintă în mod echilibrat conținutul științific actualizat, teme intra și interdisciplinare, aspecte teoretice și aplicative, practice, demonstrative.

De asemenea, aceasta include teme care reflectă capacitatea de corelare a didacticii specialității cu cerințele psiho-pedagogice specifice diferitelor vârste; teme care vizează activitatea extracurriculară și activitățile de consiliere și orientare.

Programa pentru examenul de definitivare în învățământ cuprinde numai teme obligatorii pentru specialitate, pentru didactica acesteia.

I. Limba cehă

1. Fonetică și fonologie. Asurzirea consoanelor sonore înainte de pauză(vûz rostit vûs, zub rostit sup, lov rostit lof etc.) și înainte de o consoană surdă (polévka rostit poléfka, vozka rostit voska, obchod rostit opchot etc.). Alternanțe vocalice și consonantice în tema cuvântului : pes – psa, otec – otce, otče! Bûh – Bože! Babička – o babičce, sestra – sester, vítr- větru, dílo – děl, nést – nese, houba – hub, český hudebník – čeští hudebníci, vyčistit – vyčisten mazat maže etc.
2. Ortografie și ortoepie. Scrierea y,ý după consoanele ambigui (*obojetné souhlásky* : b, f, l, m, p, s, v, z): být, lysý, mýdlo, pyšný, syr, výr, fyzika,

- jazyk etc. Regulile despărțirii cuvântului în silabe. Utilizarea semnelor de punctuație .
3. Morfologie. Părțile de vorbire flexibile și neflexibile. Substantivul: clasificare în nume comune (apelative) și nume proprii. Categoriile gramaticale ale substantivelor : genul, numărul, cazul; subcategoria *animate – inanimate* la masculine. Declinarea substantivelor. Tipurile de declinare (paradigmele) din cadrul fiecărui gen gramatical. Principalele precedee de formare a substantivelor: derivarea cu sufixe, cu prefixe, compunerea. Adjectivul. Adjective cu formă lungă (mladý) și scurtă (mlád) – utilizarea lor în propoziție. Adjective posesive: sousedův / tetin byt. Formele de declinare ale adjectivelor. Pronumele și felurile lor; declinarea prunumelor. Numerales – felurile și formele lor de declinare. Verbul. Categoriile gramaticale ale verbului: modurile, timpurile, diatezele (activă, pasivă și reflexivă), aspectul verbal. Clasele de conjugare ale verbelor: conjugarea I : nést, péct, brát, mazat, umřít; a II-a : tisknout, vinout, začnout; a III-a : krýt, kupovat; a IV-a: prosit, trpět, sázet; a V-a: delat. Adverbul - clasificarea adverbelor după sens: adverbe de loc, de timp, de mod. Gradele de comparație ale adverbelor și ale adjectivelor . Prepoziții, conjuncții, intejecții, particule.
 4. Sintaxă. Sintaxa propoziției. Părțile principale și secundare de propoziție. Sintaxa frazei. Tipurile de fraze formate prin coordonare sintactică și felurile propozițiilor subordonate.

II. Literatura cehă.

1. Conceptul de literatură cehă. Periodizare. Genuri și specii literare.
2. Literatura medievalității cehe. Cele mai vehi scrieri păstrate: Hospodine, pomiluj ny! Píseň ostrovská. Literatura de expresie latină: Kosmova kronika. Literatura secolului al XIV-lea: Dalimilova kronika, Staročeské satiry, literatura din perioada husită și posthusită: Ján Hus, Petr Chelčický. Perioada umanismului: Viktorin Kornel ze Všehrad, Jan Blahoslav ; Kralická bible. Perioada barocului: Ján Amos Komensky, Adam Michna z Otradovic, Bohuslav Balbín.
3. Literatura cehă modernă. Perioada de început a epocii renașterii naționale și spirituale a poporului ceh (literatura národního obrození): Antonín J. Puchmajer, Josef Dobrovský, Josef Jungmann, Václav Hanka, František Ladislav Čelakovský. Romantismul: Karel Hynek Mácha, Karel Jaromír Erben, Božena Němcová, Josef Kajetan Tyl. Critica regimului politic: activitatea lui Karel Havlíček Borovský.

4. Realismul. Proza lui Ján Neruda. Principalele orientări ale realismului critic ceh: proza de inspirație rurală : Tereza Nováková, Antal Stašek, bratři Mrštíkové, Karel Václav Rais, scrierile de tentă social politică: Svatopluk Čech, Josef Václav Sládek, drama realistă: Gabriela Preissova. Romanul istoric: Alois Jirásek. Proza de inspirație pozitivistă: Jakub Arbes. Creația artistică a lui Jaroslav Vrchlický.
5. Literatura cehă la cumpăna veacurilor al XIX-lea – al XX-lea și în primele două decenii ale secolului trecut. Modernismul literar ceh (Česká moderna): impresionismul și simbolismul: Antonin Sova, Otakar Brezina; decadentismul : Karel Hlaváček; poezia revoltei anarhice împotriva societății burgheze (creația poetică de debut a lui St.K.Neuman), și cea îndreptată împotriva asupririi sociale și a politicii de deznaționalizare a cehilor din Silezia (Petr Bezruč), vitalismul (Fráňa Šrámek), proslăvirea civilizației moderne(St.K.Neumann); poezia cu tematică socială: Jiri Wolker. Ridiculizarea militarismului birocratic austro-ungar: Jaroslav Hašek.
6. Literatura cehă în perioada interbelică: Karel Čapek, Vítězslav Nezval, Vladislav Vančura, Ivan Olbracht, Marie Majerová ,Jaroslav Seifert, Karel Poláček.
Literatura cehă după anul 1945 și cea contemporană: Zdeněk Pluhař, Jan Otčenášek, Bohumil Hrabal, Václav Havel (activitatea de eseist politic și cea de dramaturg).

Bibliografie

- Československá akademie věd, Mluvnice češtiny, I – III, Praha, Academia., 1986/87.
- Kolektiv autorů, Příruční mluvnice češtiny, Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 1996.
- ČSAV, Pravidla českého pravopisu, Praha, Nakl. ČSAV, 1975.
- Miroslav Grepl, Petr Karlík, Skladba spisovné češtiny, Praha, Nakl.SPN, 1986.
- Vladimír Smilauer, Novočeské tvorení slov, Praha, SPN, 1971.
- ČSAV, Dejiny česke literatury, I-III, Praha, Nakl.ČSAV, 1959-1961.
- Lubor Machala, Eduard Petrů a kolektiv, Panorama česke literatury (Literární dějiny od počátku do současnosti), Olomouc, Nakl, Rubico, 1994.
- Jan Lehár, Alexander Stich, Jaroslava Janáčková, Jiří Holý, Česká literatura od počátku k dnešku, Praha, nakl. Lidové noviny, 1998.
- Tiberiu Pleter, Výbor z moderní české literatury, București, EDP, 1992.

III. Metodică

Notă de prezentare

În ceea ce privește metodică predării limbii cehe, programa urmărește, împreună cu disciplinele pedagogice, perfecționarea pregătirii metodice a profesorilor în vederea sporirii eficienței predării limbii cehe în învățământul gimnazial și liceal, contribuind într-o viziune integratoare alături de cursurile de limbă, literatură și civilizație, la desăvârșirea competenței lor profesionale.

Competențe psiho- pedagogice și metodice

- înțelegerea obiectivelor învățământului contemporan;
- prelucrarea, transformarea, adaptarea conținuturilor prin aplicarea în situații educaționale specifice;
- realizarea sistemelor, corelațiilor între conținuturile asimilate;
- asimilarea conținutului psihopedagogiei vârstelor, psihologiei sociale, pedagogiei generale;
- înțelegerea genezei psihicului copilului și tânărului.

Conținuturi metodice

Didactica limbii materne. Formarea competenței de comunicare orală și în scris – obiectiv fundamental în procesul de predare/ învățare a limbii cehe. Fundamentare științifică.

Gramatica didactică de tip comunicativ. Locul și rolul ei în predarea limbii materne. Tipurile de exerciții pentru formarea deprinderilor de limbă. Predarea lexicului în strânsă legătură cu celelalte niveluri ale limbii. Formarea deprinderilor de exprimare orală: tipologia exercițiilor de dezvoltare a exprimării orale (dialogul, monologul, conversația, dezbateră, povestirea, dramatizarea etc.). Vorbire dialogată și monologată: de la etapa reproductivă la etapa productivă.

Metodica citirii și interpretării textelor cu conținut literar. Sistemul de exerciții pentru formarea deprinderilor de citire. Felurile și calitățile citirii. Formarea deprinderilor de scriere. Sisteme de exerciții pentru depășirea dificultăților grafiei și ortografiei cehe. Programarea metodologică. Succesiunea în predare. Tipuri de activități folosite în predarea funcțional-comunicativă.

Lecția ca formă de bază a predării limbii materne. Tipurile de lecție. Strategii de predare – învățare la orele de limba maternă. Planuri calendaristice și planuri de lecție. Evaluarea – funcția ei corectivă și orientativă în stabilirea

metodologiei didactice. Importanța materialului didactic auxiliar. Organizarea activităților extrașcolare. Metodica cercetării științifice în didactica limbii materne.

Bibliografie

Přemysl Hauser, O slovní zásobě a tvorení slov v 6.-9. ročníku základní devítileté školy, Praha, SPN, 1966.

Přemysl Hauser a kolektiv, Metodika vyučování českému jazyku a slohu, Praga, SPN, 1964.

František Daneš a kolektiv, O čestine pro Čechy, Praha, SPN, 1960.

Jiří Melichár, Vlastimil Styblík, Český jazyk (Rozšířený přehled učiva základní školy s cvičeními a klíčem), Praha, SPN, 1967.

PROGRAMA
GRADUL DIDACTIC II
LIMBA ȘI LITERATURA CEHĂ

Notă de prezentare

Programa pentru obținerea gradului didactic II la limba și literatura cehă se adresează educatoarelor, învățătorilor și profesorilor care predau limba cehă, absolvenți ai liceelor pedagogice și ai învățământului superior de lungă durată. Programă este corelată cu curriculumul național și se înscrie pe coordonatele învățământului românesc. Această corelare se reflectă atât în formularea tematicii, cât și în cea a bibliografiei. Programă de față reprezintă în mod echilibrat conținutul științific actualizat, teme intra și interdisciplinare, aspecte teoretice și aplicative, practice, demonstrative.

De asemenea, aceasta include teme care reflectă capacitatea de corelare a didacticii specialității cu cerințele psiho-pedagogice specifice diferitelor vârste; teme care vizează activitatea extracurriculară și activitățile de consiliere și orientare.

Programă pentru obținerea gradului didactic II cuprinde numai teme obligatorii pentru specialitate, pentru didactica acesteia.

I. Limba cehă

1. Fonetică și fonologie. Fenomene de asimilare a consoanelor sonore înainte de pauză și premergând consoanele surde: zub rostit sup, lebka rostit lepka etc. Alternanțe vocalice și consonantice apărând în formele flexionare ale cuvintelor și în derivare: dedeček – dedečka, sestra – sester, dílo – děl, vítr – vetru, maz – mazat, zahrada- zahradka, houba – hub, zub-zoubek etc. Norme de ortografie și ortoepie.

2. Morfologie. Părțile de vorbire flexibile și neflexibile. Substantivul. Categoriile lexice și gramaticale. Declinarea substantivelor masculine,

feminine și neutre. Utilizarea formelor cazuale ale substantivelor Adjectivul. Adjective cu formă lungă (mladý, cizi), cu formă scurtă (mlád) și cele posesive (sousedův / tetin byt).Gradele de comparație ale adjectivelor. Pronumele – clasificare, declinare, funcții îndeplinite în propoziție. Numeralul – felurile numerarelor, declinarea. Verbul. Categoriile gramaticale ale verbului: modurile,timpurile, diatezele (activă, pasivă, reflexivă), aspectul verbal. Tipurile de conjugare a verbelor.Folosirea formelor verbale în propoziție. Adverbul – clasificare, grade de comparație. Prepoziții, conjuncții, interjecții, particule.

3.Sintaxa. Sintaxa propoziției și a frazei.. Părțile principale și secundare de propoziție. Coordonare și subordonare sintactică. Tipurile de propoziții coordonate și subordonate.

4.Lexicologie și lexicografie. Principalele procedee de formare a cuvintelor. Probleme generale de dialectologie. Graiurile cehe din România.

II. Literatura cehă.

Conceptul de literatură cehă. Periodizare. Genuri și specii literareLiteratura cehă veche. Cele mai vehi scrieri păstrate. Literatura de expresie latină. Literatura secolului al XIV-lea, literatura din perioada husită și posthusită: Ján Hus, Petr Chelčický. Perioada umanismului: Viktorin Kornel ze Všehrad, Jan Blahoslav ; Kralická bible. Perioada barocului: Ján Amos Komensky, Adam Michna z Otradovic, Bohuslav Balbín.

Literatura cehă modernă. Epoca renașterii naționale și spirituale a cehilor: Antonín J.Puchmajer, Josef Dobrovský, Josef Jungmann, Václav Hanka, František Ladislav Čelakovský. Romantismul: Karel Hynek Mácha, Karel Jaromír Erben, Božena Němcová, Josef Kajetan Tyl.

Realismul. Proza realistă : Ján Neruda, oglindirea relațiilor sociale din mediul rural: Tereza Nováková, Antal Stašek, bratři Mrštíkové, Karel Václav Rais, creația dramatică: Gabriela Preissova. Creația literară a lui Svatopluk Čech și J.V.Sládek. Romanul istoric: Alois Jirásek. Creația artistică a lui Jaroslav Vrchlický, J. Arbes.

Modernismul literar ceh (Česká moderna): Antonín Sova, Otakar Březina; Karel Hlaváček; poezia de debut a lui St.K. Neumann; Petr Bezruč, Fráňa Šrámek, Jaroslav Hašek, Jiří Wolker..

Literatura cehă în perioada interbelică: Karel Čapek, Vítězslav Nezval, Vladislav Vančura, Ivan Olbracht, Marie Majerová ,Jaroslav Seifert, Karel Poláček.

Literatura cehă după anul 1945 și cea contemporană: Zdeněk Pluhař, Jan Otčenášek, Bohumil Hrabal, Václav Havel , Milan Kundera.

Bibliografie

Československá akademie věd, Mluvnice češtiny, I – III, Praha, Academia., 1986/87.

Kolektiv autorů, Příruční mluvnice češtiny, Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 1996.

ČSAV, Pravidla českého pravopisu, Praha, Nakl. ČSAV, 1975.

Miroslav Grepl, Petr Karlík, Skladba spisovné češtiny, Praha, Nakl. SPN, 1986.

Vladimír Smilauer, Novočeské tvorení slov, Praha, SPN, 1971.

ČSAV, Dejiny české literatury, I-III, Praha, Nakl. ČSAV, 1959-1961.

Lubor Machala, Eduard Petrá a kolektiv, Panorama české literatury (Literární dějiny od počátku do současnosti), Olomouc, Nakl. Rubico, 1994.

Jan Lehár, Alexander Stich, Jaroslava Janáčková, Jiří Holý, Česká literatura od počátku k dnešku, Praha, nakl. Lidové noviny, 1998.

Tiberiu Pleter, Výbor z moderní české literatury, București, EDP, 1992.

III. Metodică

Notă de prezentare

În ceea ce privește metodică predării limbii cehe, programa urmărește, împreună cu disciplinele pedagogice, perfecționarea pregătirii metodice a profesorilor în vederea sporirii eficienței predării limbii cehe în învățământul gimnazial și liceal, contribuind într-o viziune integratoare alături de cursurile de limbă, literatură și civilizație, la desăvârșirea competenței lor profesionale.

Competențe psiho- pedagogice și metodice

- înțelegerea obiectivelor învățământului contemporan;
- prelucrarea, transformarea, adaptarea conținuturilor prin aplicarea în situații educaționale specifice;
- realizarea sistemelor, corelațiilor între conținuturile asimilate;

- asimilarea conținutului psihopedagogiei vârstelor, psihologiei sociale, pedagogiei generale;
- înțelegerea genezei psihicului copilului și tânărului.

Conținuturi metodice

Didactica limbii materne. Formarea competenței de comunicare orală și în scris – obiectiv fundamental în procesul de predare/ învățare a limbii cehe. Fundamentare științifică.

Gramatica didactică de tip comunicativ. Locul și rolul ei în predarea limbii materne. Tipurile de exerciții pentru formarea deprinderilor de limbă. Predarea lexicului în strânsă legătură cu celelalte niveluri ale limbii. Formarea deprinderilor de exprimare orală: tipologia exercițiilor de dezvoltare a exprimării orale (dialogul, monologul, conversație, dezbateri, povestirea, dramatizarea etc.). Vorbire dialogată și monologată: de la etapa reproductivă la etapa productivă.

Metodica citirii și interpretării textelor cu conținut literar. Sistemul de exerciții pentru formarea deprinderilor de citire. Felurile și calitățile citirii. Formarea deprinderilor de scriere. Sisteme de exerciții pentru depășirea dificultăților grafiei și ortografiei cehe. Programarea metodologică. Succesiunea în predare. Tipuri de activități folosite în predarea funcțional-comunicativă.

Lecția ca formă de bază a predării limbii materne. Tipurile de lecție. Strategii de predare – învățare la orele de limba maternă. Planuri calendaristice și planuri de lecție. Evaluarea – funcția ei corectivă și orientativă în stabilirea metodologiei didactice. Importanța materialului didactic auxiliar. Organizarea activităților extrașcolare. Metodica cercetării științifice în didactica limbii materne.

Bibliografie

Přemysl Hauser, O slovní zásobě a tvorení slov v 6.-9. ročníku základní devítileté školy, Praha, SPN, 1966.

Přemysl Hauser a kolektiv, Metodika vyučování českému jazyku a slohu, Praga, SPN, 1964.

František Daneš a kolektiv, O čestine pro Čechy, Praha, SPN, 1960.

Jiří Melichár, Vlastimil Styblík, Český jazyk (Rozšířený přehled učiva základní školy s cvičeními a klíčem), Praha, SPN, 1967.

**Tematică orientativă
pentru lucrări gradul didactic I**

Limba și literatura cehă

1. Probleme de fonetică și fonologie a graiurilor cehe vorbite în România, cu evidențierea trăsăturilor arhaice, raportate la normele limbii cehe literare.
2. Principalele sarcini ale predării limbii cehe ca limbă maternă.
3. Dezvoltarea exprimării orale și în scris a elevilor. Contribuții personale.
4. Studierea textului cu conținut literar. Contribuții personale.
5. Metode se stimulare a participării active a elevilor la procesul de învățământ.
6. Descrierea unei părți de vorbire sau a unui aspect sintactic din graiul ceh local.
7. Prezentarea unor interferențe și contacte lingvistice ale graiului ceh local cu dialectul român zonal (Împrumuturi lexicale).
8. Realizarea în activitatea școlară și extrașcolară a obiectivelor interculturalității.
9. Modalități de integrare în predare a creației populare orale locale.
10. Istoricul unei școli cu limba de predare cehă din România.
11. Studiu monografic al unei sau mai multor localități cu populație cehă din România.
12. Moștenirea culturală a cehilor din România.

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
DIRECȚIA GENERALĂ PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR
Str. G.-ral Berthelot 30., Ro. 70738 București, Tel. (00 4) 01- 313 86 54, Fax. (00
4) 01-310 42 15

Nr...../.....

Direcția Generală pentru Educație Continuă,
Formare și Perfecționarea Personalului Didactic

- în minister –

Vă înaintăm, alăturat, spre aprobare, Programa de limba și literatura cehă pentru obținerea definitivării în învățământ , a gradului didactic II și a gradului didactic I pentru educatoare, învățători și profesori. Programa se adresează educatoarelor, învățătorilor și profesorilor de la unitățile școlare în care se predă limba cehă.

Director General

Murvai László

TV/17.12.2001

